2291-0063/0

MINISTERE DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT LA TOTALITE DE LA MAISON PELGRIMS SISE RUE DE PARME 69 A SAINT-GILLES.

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, notamment les articles 22 et 23;

Vu l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 27 mai 1999 entamant la procédure de classement comme monument de la totalité de la Maison Pelgrims sise rue de Parme 69 à Saint-Gilles ;

Vu l'avis de la Commission royale des Monuments et des Sites émis le 20 janvier 2000 ;

Considérant que les propriétaires n'ont pas transmis d'observation dans les délais prévus par l'ordonnance du 4 mars 1993 ;

Sur la proposition du Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et du Secrétaire d'Etat chargé des Monuments et Sites,

ARRETE :

Article 1er - Est classée comme monument la totalité de la maison Pelgrims sise rue de Parme 69 à Saint-Gilles, connue au cadastre de Saint-Gilles, 1ère division, section B, 3ème feuille, parcelle n° 80 d2 en raison de son intérêt historique et artistique, précisé dans l'annexe I du présent arrêté.

MINISTERIE VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT DE TOTALITEIT VAN HET HUIS PELGRIMS, GELEGEN PARMASTRAAT 69 TE SINT-GILLIS.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, inzonderheid op artikelen 22 en 23;

Gelet op het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke regering van 27 mei 1999 houdende instelling van de procedure tot bescherming als monument van de totaliteit van het huis Pelgrims gelegen Paramastraat 69 te Sint-Gillis ;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen uitgebracht op 20 januari 2000 ;

Overwegende dat de eigenaars geen opmerking hebben meegedeeld binnen de termijnen zoals voorzien door de ordonnantie van 4 maart 1993 ;

Op de voordracht van de Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en van de Staatssecretaris belast met Monumenten en Landschappen,

BESLUIT :

Artikel 1 – Wordt beschermd als monument de totaliteit van het huis Pelgrims gelegen Parmastraat 69 te Sint-Gillis, bekend ten kadaster te Sint-Gillis, 1ste afdeling, sectie B, 3 de blad, perceel n°80 d2, wegens zijn historische en artistieke waarde, zoals nader bepaald in bijlage I van dit besluit.

CHANCELLERIE

KANSELARIJ

Art. 2 - La zone de protection relative au monument décrit dans l'article 1er comprend l'ensemble des parcelles et des voiries ainsi que les parties de parcelles et de voiries reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Art. 3 - Le ministre qui a les monuments et sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Bruxelles, le 21 -06- 2001

Par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et des Sites, de la Rénovation Urbaine et de la Recherche Scientifique,

François-Xavier de DONNEA

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de L'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des Personnes,

Willem DRAPS

Art. 2 - De vrijwaringszone met betrekking tot het in artikel 1 vermelde het monument omvat het geheel van de percelen en de wegen, alsook de gedeelten van de percelen en de wegen opgenomen in de omtrek, zoals afgebakend op het plan in bijlage II van dit besluit.

Art. 3 – De minister bevoegd voor de monumenten en landschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 21 -06- 2001

Door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

CHANCELLERIE

Copie certifiée conforme
12 -07- 2001
Voor eensluidend afschrift

CHANCELLERIE
Gilles CLAREBOUT
KANSELARIJ

ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT LA TOTALITE DE LA MAISON PELGRIMS SISE RUE DE PARME 69 A SAINT-GILLES.

Réf. cadastrale: Cadastre de Saint-Gilles 1ère division, section B, 3ème feuille, parcelle n°80d2

Description sommaire:

Construit en 1905 pour la famille Colson, cet impressionnant hôtel de maître est l'œuvre de l'architecte Adolphe Pirenne.
Dès 1927, Monsieur Pelgrims, pharmacien renommé, fait l'acquisition de l'immeuble et demande à l'architecte Fernand Petit d'y faire quelques aménagements.
De style éclectique, la large façade à rue, en briques et pierres blanches, repose sur un soubassement en pierre bleue et s'élève sur deux niveaux sous une toiture en ardoises.
Toutes les ouvertures sont reprises dans un encadrement en pierre blanche aux montants harpés. Le rez-de-chaussée est percé d'une fenêtre à traverses, de deux petites ouvertures surmontées d'un arc de décharge et d'une large baie à croisées à gauche de la porte d'entrée en bois surmontée d'une imposte cintrée. A droite de celle-ci s'inscrivent deux petites baies jumelées sous arc de décharge et deux fenêtres cintrées à traverses.
L'étage présente en façade des ouvertures à traverses ou à croisées. La partie gauche du bâtiment présente une logette de plan semi-circulaire sur culot travaillé et percée de deux fois trois baies, celle-ci se prolonge par un pignon à rampants droits sous pinacle éclairé par des ouvertures sous linteaux droits parfois à meneaux.. Une large baie à croisées surmonte la porte d'entrée et précède une tourelle engagée sur culot travaillé, coiffée d'une toiture conique et percée de trois ouvertures présentant les même caractéristiques que les autres baies. Un deuxième pignon de moindre dimension s'inscrit dans la partie droite de la façade.
Une grande partie des baies de la façade avant ont conservé leurs vitraux.
Les façades latérales s'organisent de la manière suivante : l'une est aveugle, en attente originellement d'un immeuble mitoyen, et l'autre présente un pignon à rampants chantournés percé d'une petite ouverture et une annexe surmontée de la verrière du jardin d'hiver.
L'imposante façade arrière surplombe le jardin accentuant l'impression de fort dénivelé entre la rue et l'intérieur de l'îlot.
Elle présente les mêmes caractéristiques que la façade avant : percements identiques et appareillage soigné. La galerie extérieure reposant sur des colonnes reliées par des arcs cintrés permet l'accès au jardin. Les gardes-corps en simili-pierre aux motifs géométriques de cercles entrelacés se retrouvent à tous les niveaux.
A l'intérieur, le plan présente l'organisation suivante : entrée centrale et annexée à l'office, à gauche le hall avec escalier en bois et à l'arrière le salon donnant sur le jardin, auquel on accède par la galerie extérieure. Une galerie relie le séjour à la salle à manger donnant sur le jardin d'hiver. Celui-ci est surmonté d'une verrière bleutée dont la structure est en béton, il est complété d'une fontaine en son centre. Les motifs utilisés rappellent ceux utilisés dans l'art mauresque.
A l'étage, l'espace se divise en chambres. Deux salles de bains se font face et présentent un aménagement encore d'origine ainsi que des vitraux d'époque.
Le jardin, domaine de l'ancien couvent, a gardé son aspect d'origine excepté quelques transformations effectuées en 1969. Il présente les caractéristiques d'un parc romantique « à l'anglaise ». La présence de fontaines et du bel étang à berges rustiques cimentées, qui est alimenté par l'Elsbeek, un des derniers ruisseaux saint-gillois encore visible donnent à ce site une qualité paysagère remarquable.

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE
CHANCELLERIE
RÉGION DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE

INTERET PRESENTE PAR LE BIEN SELON LES CRITERES DEFINIS A L'ARTICLE 2,1° DE L'ORDONNANCE DU 4 MARS 1993 RELATIVE A LA CONSERVATION DU PATRIMOINE IMMOBILIER:

Intérêt historique et artistique:

La propriété Pelgrims se situe dans le parc Paulus formé en grande partie par l'ancien jardin du Couvent Notre-Dame-du-Cénacle qui fut édifié en 1345 par le Chevalier de Duvenvoorde et détruit par les Calvinistes au XVIème siècle.
Cette imposante bâtisse est construite sur un terrain exceptionnel et témoigne de la grande maîtrise des architectes Pirenne et Petit. Les aménagements ultérieurs du deuxième ont été respectueux du travail du premier constructeur.
S'écartant du plan classique de trois pièces en enfilade des maisons de maîtres traditionnelles, l'architecte Adolphe Pirenne marque dans cette construction une volonté d'organiser les espaces intérieurs différemment.
Fernand Petit contribua à l'aménagement de la maison Pelgrims en 1927 plus particulièrement par l'adjonction du jardin d'hiver donnant à l'habitation un caractère moderne . 1927 est également l'année durant laquelle il dessina les plans du garage Cousin de la chaussée de Charleroi à Saint-Gilles. Outre de nombreux hôtels de maître et villas en région bruxelloise, il est également l'auteur du pavillon des Arts graphique et du pavillon Vanderborght à l'Exposition Universelle de Bruxelles en 1935. En 1937, il conçu le pavillon du Congo à l'Exposition Universelle de Paris et son projet arrive à égalité avec celui d'Adrien Blomme pour la construction de la nouvelle gare du Midi. Finalement, les deux architectes s'associeront pour réaliser ce vaste projet.
Plus tard, en 1951,il réalisera des transformations dans la résidence du Stuyvenberg et une piscine dans la rotonde des serres royales de Laeken.
L'intervention de ces deux architectes ainsi que la qualité de facture et les matériaux utilisés font de cet édifice un bâtiment-jalon dans l'histoire de l'habitation bourgeoise à Saint-Gilles.

Vu pour être annexé à l'arrêté du 21 -06- 2001
Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et des Sites, de la Rénovation Urbaine et de la Recherche Scientifique,

François-Xavier de DONNEA

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des Personnes,

Willem DRAPS

Copie certifiée conforme
12 -07- 2001
Voor eensluidend afschrift

CHANCELLERIE
Gilles CLAREBOUT
KANSELARIJ

BIJLAGE I BIJ HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT DE TOTALITEIT VAN HET HUIS PELGRIMS, GELEGEN PARMASTRAAT 69 TE SINT-GILLIS.

Kadastrale gegevens: Kadaster van Sint-Gillis, 1ste afdeling, sectie B, 3de blad, perceel nr. 80d2

Beknopte beschrijving:

Dit indrukwekkende herenhuis naar het ontwerp van architect Adolphe Pirenne werd in 1905 gebouwd voor de familie Colson.
In 1927 nam de bekende apotheker Pelgrims het pand over. Hij gaf architect Fernand Petit opdracht om enkele aanpassingen uit te voeren.
De brede eclectische voorgevel in baksteen en witte natuursteen rust op een hardstenen sokkel en beslaat twee bouwlagen onder een leien dak.
Alle venster- en deuropeningen hebben een natuurstenen omlijsting met hoekblokken.
Op de benedenverdieping bevinden zich een kloosterkozijn, twee kleine vensteropeningen onder een ontlastingsboog en een breed venster met kruiskozijn links van de houten deur met een gewelfd bovenlicht. Rechts hiervan bevinden zich een klein tweelichtvenster onder een ontlastingsboog en twee rondbogige vensters met kruiskozijnen.
De vensters op de verdieping hebben kruis- of kloosterkozijnen. Het linkergedeelte van het gebouw bevat een halfronde erker op een bewerkte lampetvormige console, waarin tweemaal drie vensteropeningen. Dit gedeelte loopt door in een tuitgevel. In deze tuitgevel zitten vensters onder rechte lateien, soms met tussenstijlen. Boven de voordeur bevindt zich een breed kruiskozijn. Daarboven steekt een halfrond torentje uit op een lampetvormige console met kegelvormig dak. Het torentje heeft drie vensters met dezelfde kenmerken als de andere vensteropeningen. Het rechtergedeelte van de gevel heeft een tweede, kleinere puntgevel.
Een groot gedeelte van de vensters in de voorgevel heeft zijn oorspronkelijke glas-in-loodramen bewaard.
De zijgevels zijn als volgt opgebouwd : de ene is een blinde muur, oorspronkelijk in afwachting van een tweede, aanpalend gebouw, de andere heeft een puntgevel met in- en uitgezwenkte top waarin een klein venster, en een uitbouw met daarop het glazen dak van de wintertuin.
De imposante achtergevel torent uit boven de tuin en versterkt de indruk van een sterk niveauverschil tussen de straat en het centrum van het huizenblok.
Deze gevel heeft dezelfde kenmerken als de voorgevel: identieke vensteropeningen en verzorgd metselwerk. De buitengalerij steunt op zuilen die onderling verbonden zijn door gewelfde bogen en geeft toegang tot de tuin. Borstweringen in kunststeen met geometrische motieven van ineengestrengelde cirkels bevinden zich op alle bouwlagen.
Het interieur heeft de volgende indeling: centrale ingang met toegang tot de apotheek, links de hal met houten trap en achteraan het salon dat uitkijkt op de tuin die men via de buitengalerij kan betreden. Een andere galerij verbindt de woonkamer met de eetkamer die uitkijkt op de wintertuin. Deze heeft een blauwachtig glazen dak met een betonnen structuur. Centraal staat een fontein. De gebruikte motieven zijn ontleend aan de Moorse kunst.
Op de verdieping is de ruimte verdeeld in slaapkamers. De twee tegenover elkaar gelegen badkamers bezitten nog de originele inrichting en glas-in-loodramen.
De tuin, die tot het domein van het vroegere klooster behoort, heeft zijn originele uitzicht behouden, behalve enkele aanpassingen die in 1969 werden doorgevoerd. Hij bezit de kenmerken van een romantisch "Engels" park. De aanwezigheid van fonteinen en een mooie vijver met rustieke, gecementeerde oevers geven deze plek een opmerkelijke landschappelijke kwaliteit. De vijver wordt gevoed door de Elsbeek, een van de laatste nog zichtbare waterlopen in Sint-Gillis.

KANSELARIJ

Waarde van het goed volgens de maatstaven zoals bepaald krachtens artikel 2, 1° van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed:

Historische en artistieke waarde:

Het huis Pelgrims ligt in het Pauluspark, dat grotendeels wordt gevormd door de oude tuin van het voormalige klooster Notre-Dame-du-Cénacle. Dit klooster werd in 1345 opgericht door Ridder van Duvenvoorde en in de 16de eeuw verwoest door de Calvinisten.
De indrukwekkende woning is gebouwd op een uitzonderlijk terrein en getuigt van het grote meesterschap van de architecten Pirenne en Petit. De latere veranderingen van Petit hebben het werk van Pirenne gerespecteerd.
Het ontwerp van Adolphe Pirenne voor de indeling van de binnenruimtes breekt doelbewust met de klassieke opeenvolging van drie kamers, kenmerkend voor de traditionele herenhuizen uit die tijd.
De bijdrage van Fernand Petit in 1927 bestaat meer bepaald in de toevoeging van een wintertuin, die aan de woning een modern karakter geeft. In 1927 tekende hij overigens ook de plannen van de garage Cousin aan de Charleroiseseenweg in Sint-Gillis. Naast talrijke herenhuizen en villa's in de streek van Brussel ontwierp hij ook het Paviljoen van de Grafische Kunsten en het Paviljoen Vanderborght voor de Wereldtentoonstelling van Brussel in 1935. In 1937 ontwierp hij het Kongo-paviljoen voor de Wereldtentoonstelling van Parijs. Zijn ontwerp voor de bouw van het nieuwe Zuidstation in Brussel eindigde gelijk met dat van Adrien Blomme. Uiteindelijk zouden de twee architecten zich associëren om dit enorme project samen te realiseren.
Later, in 1951, realiseerde hij de verbouwingen in het kasteel Stuyvenberg en een zwembad in de rotonde van de Koninklijke Serres van Laken.
De originaliteit van het ontwerp van beide architecten, alsook de kwaliteit van de uitvoering en de gebruikte materialen maken dit gebouw tot een hoogtepunt in de geschiedenis van de burgerlijke woningbouw in Sint-Gillis.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 21 -06- 2001

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

François-Xavier de DONNEA

De Staatssecretaris bij het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

Willem DRAPS

Copie certifiée conforme
12 -07- 2001
Voor eensluidend afschrift

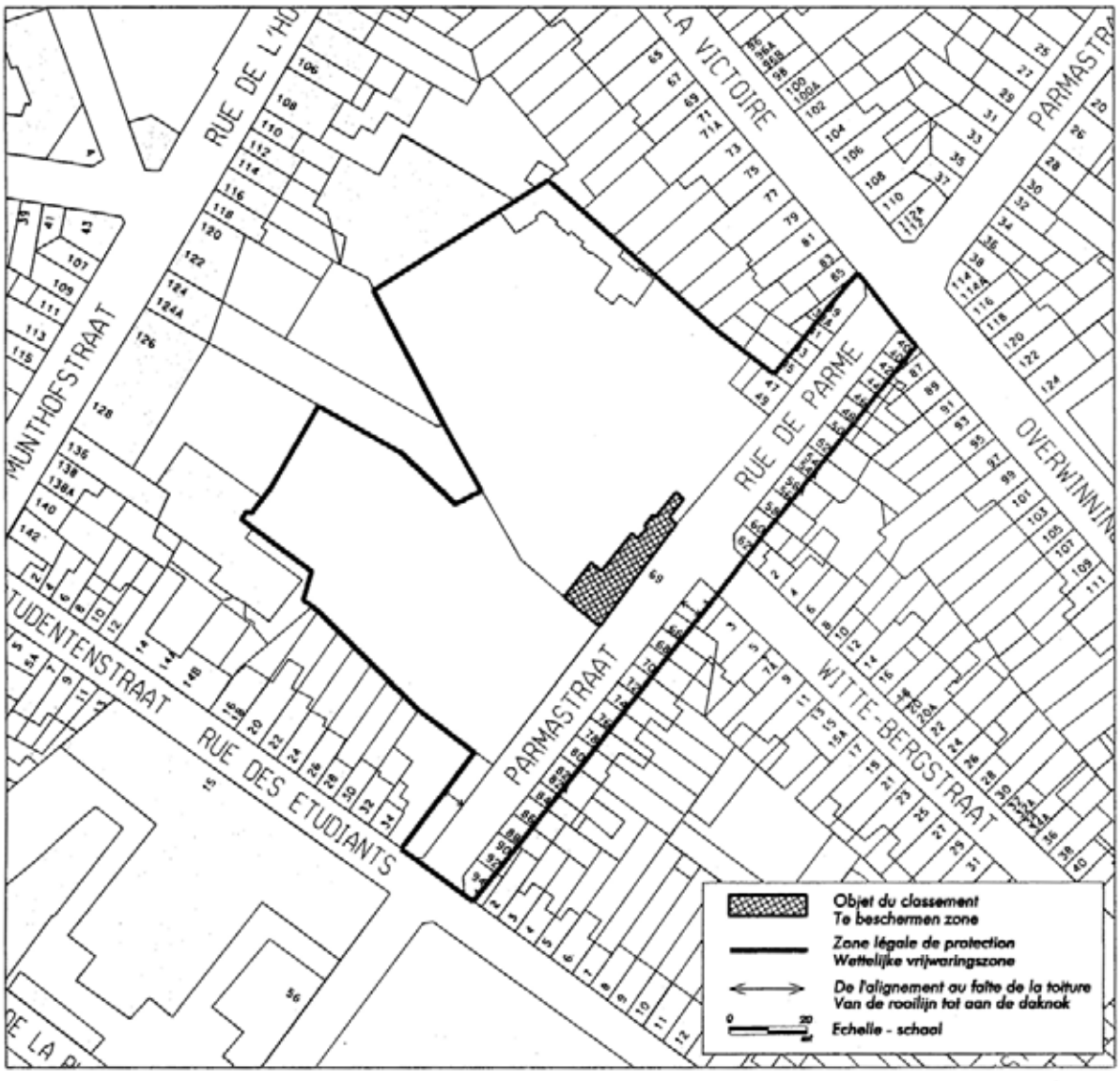
CHANCELLERIE
Gilles CLAREBOUT
KANSELARIJ

ANNEXE II A L' ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT LA TOTALITE DE LA MAISON PELGRIMS SISE RUE DE PARME 69 A SAINT-GILLES.

BIJLAGE II VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT DE TOTALITEIT VAN HET HUIS PELGRIMS GELEGEN PARMASTRAAT 69 TE SINT-GILLIS.

DELIMITATION DE LA ZONE DE PROTECTION

AFBAKENING VAN DE VRIJWARINGSZONE



Vu pour être annexé à l'arrêté du 21 -06- 2001

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 21 -06- 2001

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

François-Xavier de DONNEA

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

Willem DRAPS

CHANCELLERIE

Copie certifiée conforme
12 -07- 2001
Voor eensluidend afschrift

CHANCELLERIE

Gilles CLAREBOUT

KANSELARIJ